

Lovforslaget overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Astrid Skjoldbo: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i sportelreglement for rettens betjente på Færøerne.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 213, fremsættelsen i tidenden sp. 454).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Dupont: Lovforslaget er en logisk konsekvens af ændringen i loven om tinglysning. Jeg kan derfor nøjes med at anbefale det til vedtagelse, eventuelt uden udvalgsbehandling.

Ib Thyregod: Jeg kan anbefale lovforslaget til vedtagelse. Herigennem skabes der retskenhed mellem Danmark og Færøerne vedrørende dette spørgsmål.

Hanne Budtz: På mit partis vegne kan jeg anbefale lovforslaget.

Else-Merete Ross: På mit partis vegne vil jeg gerne anbefale lovforslaget.

Grøndahl: Som de andre ærede ordførere kan også jeg anbefale lovforslaget.

Finansministeren (Hans R. Knudsen): Jeg takker samtlige de ordførere, der har udtalt sig, for den enstemmige tilslutning til lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om indkomstsbeskatning af aktieselskaber m. v. [vedr. kooperative virksomheder].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 209, fremsættelsen i tidenden sp. 452).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Peter Nielsen: Det er jo tredje gang, at dette forslag er til første behandling i det høje ting. Først var det et afsnit i forslaget om revision af aktieselskabsbeskatningsloven i folketingsåret 1959-60. Her kunne man ikke opnå enighed, og afsnittet om kooperationsbeskatningen blev igen fremsat sidste folketingsår og var til første behandling den 14. marts i år, uden at man ved et efterfølgende udvalgsarbejde kunne opnå nogen enighed. Alle gode gange er tre, og man må håbe, at det denne gang vil lykkes at få en lov ud af det.

Vi lever nu såvel indenrigs- som udenrigs-politisk i den store fordragelighedens og forsoningens ånd. Lovforslaget indeholder en anslået stigning i brugsforeningsskatten på ca. 2 mill. kr. eller over 22 pct. Det må dog siges at være et tilbud, og at komme videre er vel næppe muligt i en tid, hvor man ellers taler om skattelettelser.

Ønsket om at få ligestillet en dividende fra en brugsforening med et aktieudbytte kan mit parti ikke gå med til at opfylde, og her er vel den egentlige uenighed. Der er jo dog forskel på, om en skatteyder investerer penge i en produktion for at opnå udbytte, eller han ved en fornuftig disposition søger at erhverve sine livsfornødenheder til en billig pris. At den egentlige pris først konstateres ved årets udgang og han derfor må foretage en opsparing i årets løb, kan dog ikke motivere en dobbeltbeskatning af det opsparede beløb. Ville man følge en sådan analogi, måtte man også beskatte dividenden hos skatteyderen, ligesom man beskatter aktieudbytter. Det ville betyde, at han blev beskattet 3 gange af de penge, han havde erlagt for meget ved indkøb i en brugsforening. Det kan vel enhver se vil være uretfærdigt.

En beskatning af den art vil også betyde,

[Peter Nielsen.]

at andre former for besparelse ved privat indkøb skulle beskattes. Vi har jo mange forbrugere, der af den ene eller den anden grund — hvad enten de er ansat i vedkommende firma eller er på hat med indehaveren — kan få varer til favørpris. Vil man også her kræve beskatning af forskellen mellem den egentlige detailpris og favørprisen og have denne besparelse lagt til vedkommendes skattepligtige indkomst? Beskatningen af en brugsforenings dividende vil derfor kunne få ret vidtgående følger. Man vil altså her beskatte en opsparing, foruden at den indkomst, hvoraf opsparringen er foretaget, i forvejen er beskattet. Det stemmer ikke overens med kravet om, at man ellers skal præmiere opsparing ved skattelettelser; her vil man i stedet for dobbeltbeskatte.

Der tales om, at den frie købmand er udsat for skattemæssig forskelsbehandling sammenlignet med brugsforeningerne; de statistiske beregninger skulle tilsyneladende bekræfte dette. Nu er statistikker her i landet altid rigelige, og meget afhænger jo af, med hvilket sind man læser sådanne statistikker. Den frie købmand har for at distribuere varer for f. eks. $\frac{1}{2}$ mill. kr. ca. 23.000 kr. i skattepligtig indkomst. Brugsuddeleeren har for det samme arbejde og den samme varemængde knap 14.000 kr. Forskellen skyldes, at han må lade dele af indkomsten gå tilbage til kunderne igen. Gjorde købmanden det samme, ville hans skat ikke være større end uddelerens. Skal man altså straffes af skattevæsenet, fordi man er god ved sine kunder?

Der tales jo også om, at man skulle udstrække aktieselskabsbeskatningen til salgsoperationen, altså andelsbevægelsen. Det kan dog næppe være meningen. Hvis en producent får betaling for sit produkt to gange, først gennem et a conto-beløb og derefter ved en endelig afregning gennem det såkaldte overskud, skulle den sidste uddeling altså dobbeltbeskattes. Noget sådant kan vel næppe blive et VK-forslag.

Vi er som sagt villige til at forhandle hele problemet i et udvalg, men mit parti må jo udbede sig mere håndfaste beviser for, at der skulle finde en skattemæssig forskelsbehandling sted. Nogle statistiske tal, der er revet løs fra deres egentlige sammen-

hæng, kan ikke gøre det. I øvrigt kan man vel sige, at denne påstand er af mere teoretisk og agitatorisk karakter end egentlig af praktisk art. Kunne man teoretisk tænke sig, at en beskatning af dividenden blev gennemført, ville det jo blot betyde, at kooperationen igen ville gå over til at anvende rabatter ved varens udlevering. Det er nogenlunde muligt med de moderne kalkulationsmetoder. Derfor er hele denne aktion vel mere beregnet på at få kooperationen til at ændre forretningsformer end egentlig på at ramme den ved øget beskatning.

Mit parti ønsker ikke, at der skal være skattemæssig forskelsbehandling nogetsteds, og ser gerne en skattereform, hvor man kan undgå dette, bl. a. f. eks. ved fjernelse af skattefradragetsreglen, ved indførelse af kilde-skat m. v., ligesom der vel også er andre steder i vor skattelovgivning, der ikke er helt retfærdige. Måske er den frie købmand, detaillisten, på ét punkt dårligt skattemæssigt behandlet, og det burde vel rettes. Jeg tænker her på, at vi i modsætning til andre lande har en engrosoms i stedet for en detailoms. Men da den frie købmand måske noget forhastet og lidt ubetænksomt selv har fremsat ønske herom, er det vel tilgiveligt, at folketinget er gået med til det. Det er imidlertid nu tredje gang, at der fremsættes tilbud fra regeringen om at øge kooperationsbeskatningen. Vi er gået med hertil for at få ro om sagen; noget egentligt ønske om denne forøgelse er der ikke. Skulle forslaget derfor strande for tredje gang, er det selvfølgelig kedeligt, men vi vil tage det roligt og fattet.

Ib Thyregod: Det af den højtærede finansminister fremsatte lovforslag, som er til første behandling i dag, er jo i realiteten identisk med det lovforslag, som blev fremsat af den højtærede finansminister den 8. marts i år, og jeg kan derfor til en vis grad henvise til, hvad jeg på mit partis vegne gjorde gældende ved første behandling af dette lovforslag.

Som det vil være bekendt, blev der i 1959-60 fremsat et forslag her i tinget vedrørende kooperationsbeskatningen som led i den ændring, der på daværende tidspunkt skete i aktieselskabsbeskatningen. Det blev ved gennemførelsen af dette lovforslag i

[Ib Thyregod.]

1960 aftalt, at spørgsmålet om kooperationsbeskatningen skulle tages ud af lovforslaget, og det siges om dette spørgsmål i folketingsudvalgets betænkning af 20. maj 1960:

„Drøftelserne af kooperationens beskatningsforhold har ført til enighed i udvalget om, at en egentlig reform på dette område bør udsættes til det kommende folketingsår.“

Der var altså tale om en egentlig reform på dette område, der skulle udsættes til det kommende folketingsår, men der skulle altså gå helt indtil marts 1962 — trods bebudelsen i åbningstalen — før dette forslag blev fremsat, og en reform som den, der blev bebudet i ovennævnte bemærkning fra folketingsudvalget, er der jo på ingen måde tale om. Det forslag, som blev taget ud af lovforslaget af 1960, var igen næsten identisk med det forslag, vi behandler her, så det er for så vidt rigtigt, som det blev sagt for et øjeblik siden, at det i virkeligheden er tredje gang, vi behandler det samme forslag, som stadig ikke er nogen egentlig reform på kooperationsbeskatningens område.

Allerede før 1959 forelå der forskellige betænkninger om spørgsmålet, men i april 1959 og i februar 1960 blev der afgivet 2 betænkninger, hvori man havde foretaget en gennemgang af kooperationens og butikshandelens skatteforhold og foretaget en række statistiske undersøgelser vedrørende det skattemæssige. Jeg skal ikke her gå i detaljer om dette spørgsmål, jeg skal blot nævne, at der ikke inden for udvalget kunne opnås enighed om at fremsætte et forslag om ændringer eller et helt nyt forslag om en anden form for kooperationsbeskatning, og at det endvidere i betænkningen blev konstateret, at der rent faktisk var en ulighed til stede, uanset om man anvendte indtægtskriteriet eller omsætningskriteriet.

Der er ingen tvivl om, at den danske andelsbevægelse har haft og stadig har meget stor betydning for det danske erhvervsliv, herunder naturligvis også land-

bruget, men det kan ikke betyde, at den del af kooperationen, der drives efter udelukkende forretningsmæssige principper i konkurrence med den private handel, med rimelighed kan gøre krav på en lempeligere stilling end det øvrige erhvervsliv.

Inden for kooperationen trækker der sig efterhånden en ret væsentlig skillelinje op, en skillelinje, som også har givet sig udtryk i den tidligere lovmæssige behandling af spørgsmålet. Der er på den ene side produktionskooperationen, omfattende salgs-, produktions- og indkøbsforeninger, på den anden side den egentlige forbrugerkooperation, brugsforeningerne. Det er efterhånden gået sådan, at en række af de brugsforeninger, som oprindeligt havde en andelspræget karakter, har fået en mere og mere forretningsmæssig karakter. Det er gået sådan, at flere og flere brugsforeninger, nu et flertal af dem, er blevet åbne, og således, at det særpræg, der fra begyndelsen var ved andelsbevægelsens brugsforeninger med det solidariske ansvar og de andre særlige regler, der gælder for disse, er blevet noget udvisket. Dette gælder imidlertid ikke for produktionskooperationen, hvor andelsbevægelsens særpræg stadig gør sig gældende.

Jeg vil gerne som eksempel på det, jeg her tænker på, nævne Hovedstadens Brugsforening. Hovedstadens Brugsforening har for nylig i en stor annonce i vore dagblade indrykket en meddelelse om, at den i år udbetaler en dividende på 15½ mill. kr. Den har endvidere i samme annonce anført, at det kun koster 1 kr. at blive medlem af HB. Det er klart, at vi netop med HB ser et eksempel på en brugsforening, der er kommet langt ud over det, som var andelsbevægelsens oprindelige særpræg. At et indskud på blot 1 kr. er tilstrækkeligt til at blive medlem, at det solidariske ansvar ikke længere er en realitet, gør i forbindelse med den form, hvorunder denne brugsforening drives, at man er kommet langt uden for det, som var andelsbevægelsens særpræg. Jeg må også i denne forbindelse nævne, hvordan HB lægger sine udsalg. HB lægger

[Ih Thyregod.]

dem ikke, som man skulle vente, hvis der var tale om en egentlig andelsvirksomhed, udelukkende efter, hvor medlemmerne findes, men man anlægger den betragtning, at dér og dér kommer der en udvikling, dér vil vi lægge os, og dér vil vi så vidt muligt komme først. Der er også en omfattende bygge- og investeringsvirksomhed og en omfattende fabriksvirksomhed i gang i forbindelse med Hovedstadens Brugsforening, og denne er altså kommet langt ud over det, som var andelsbevægelsens oprindelige særpræg, og det er ikke rimeligt, at man påberåber sig at skulle have lempeligere vilkår end den øvrige forretningsmæssige handel.

Spørgsmålet bliver så, på hvilken måde man skal forsøge at skabe ligestilling på dette område, og man må straks sige, at finansministerens 3 gange fremsatte forslag ikke løser dette problem.

Fra handelens side har man peget på — som også foreslået i kooperationsbetænkningerne af 1959-60 — at man kunne anvende reglerne fra aktieselskabsbeskatningen. Nu kan man vel ikke uden videre sidestille en brugsforening med et aktieselskab, idet et aktieselskab jo bl. a. beskattes af en indtægt, der ses i forhold til den kapital, aktieselskabet råder over, medens der for brugsforeningerne gør sig særlige forhold gældende på dette område, således at det simpelt hen ikke vil være muligt at overføre aktieselskabsbeskatningens regler direkte på brugsforeninger.

Dertil kommer et andet forhold, man må tage hensyn til, hvis man vil følge vejen over aktieselskabsbeskatningen, idet man må tillade et fradrag for så vidt muligt at undgå den dobbeltbeskatning, som er et særkende for aktieselskabsbeskatningen. Vedrørende beskatningen af aktieselskaber blev der jo i folketinget vedtaget et fradrag på kun 2½ pct., medens mit parti og det konservative folkeparti i fællesskab gik ind for, at det ville være rimeligt her at foretage et fradrag på 5 pct. Hvis man derfor finder det rimeligt at indføre aktieselskabsskatte- loven på dette område, ja, så må man i forbindelse hermed gå til at indføre et fradrag på 5 pct. i stedet for de 2½ pct., som findes i den gældende skattelov. Det vil være vanskeligt at finde andre måder

at skabe lighed på end netop at gå vejen over aktieselskabsskatte- loven. Men direkte vil det ikke være muligt at anvende den efter de synspunkter, jeg har nævnt. Det må ske ved en tillempet form og som sagt med 5 pct.s fradrag.

Et af de spørgsmål, man har rejst fra andelsbevægelsens side, er spørgsmålet om konsolidering, og dér ligger det sådan, at den højtærede finansministers lovforslag afskaffer den lempede regel, der findes med hensyn til konsolidering. Hvis man tænker sig, at man går over til at anvende de almindelige regler for aktieselskaber i tillempet form, måtte man i stedet for gå andre veje end at anvende disse regler om konsolideringsfradrag. Det, der her kunne blive tale om, var skattemæssige afskrivninger, således som de godkendes for aktieselskaber. Men heller ikke disse afskrivningsregler er helt tilfredsstillende.

Jeg vil gerne nævne et problem, som er fælles for hele området, både den almindelige butikshandel og kooperationen, nemlig spørgsmålet om at udvide disse afskrivningsregler, således at der også gives adgang til at afskrive på butiksbygninger. I øjeblikket vil man kunne afskrive på en butik, hvis man er lejer, på inventar og lignende set i forhold til den lejede ejendom, men hvis man selv ejer butikken og ejendommen, findes der ikke en tilsvarende afskrivningsregel. Det ville være rimeligt at gennemføre en sådan. Og hertil kommer hele problemet om at gennemføre passende overgangsregler fra påbegyndelsen af en sådan afskrivning.

Lad mig i denne forbindelse nævne en form for afskrivning, vi også kender, nemlig investeringsfonds. Det er i virkeligheden en forlods afskrivning; inden man køber det pågældende driftsmiddel eller foretager investeringer, kan man af årets indtægt henlægge beløb på denne investeringsfonds-konto. Også disse regler vil naturligvis kunne hjælpe. Hvis man forlader den nuværende skatteform for brugsforeningernes vedkommende og kommer ind under aktieselskabsbeskatningsloven, kunne man i stedet for anvende disse regler for konsolidering, investeringsfonds, og så vidt muligt eventuelt udbyggede afskrivningsregler.

Det er naturligt at spørge, om den beskatning, der her er tale om, løses på en sådan måde, at man opnår den nødven-

[Ib Thyregod.]

dige lighed mellem de to former for virksomhed. Det er sådan, at vi i en nær fremtid formentlig står foran en tilslutning til fællesmarkedet, og det er da naturligt, at man forsøger at forøge den effektivitet, som butikshandelen i det hele har, så meget som muligt, at man giver bedst mulige afskrivningsmuligheder og søger at skabe lighed på dette område. Aktieselskabsbeskatningsloven er som nævnt ikke tilfredsstillende. Når jeg nævnte dette spørgsmål før med det 5 pct.s fradrag i stedet for det nuværende 2½ pct.s fradrag, var det ikke noget, der specielt har relation til kooperationen; det har relation til hele aktieselskabsområdet, hvor man i virkeligheden gennemfører en dobbeltbeskatning, en dobbeltbeskatning, som må siges at være urimelig i den konkurrence, vi kommer i, når vi kommer i fællesmarkedet.

En anden ting, jeg gerne vil nævne i denne forbindelse, er spørgsmålet om kapitalvindingsskat for aktieselskaber. Vi er omtrent det eneste land i Europa, der har en sådan kapitalvindingsskat. Hvis der er tale om udenlandske investeringer, vil disse udenlandske aktionærer ikke i deres hjemland blive beskattet på samme måde som danske aktionærer, og det kan ikke være rimeligt at have denne forskel. Også dette er et spørgsmål, der må løses i forbindelse med tilslutningen til fællesmarkedet.

Jeg håber, det ud fra de principielle synspunkter, jeg har anført, vil være muligt under det udvalgsarbejde, som nu forestår, at finde frem til en tilfredsstillende løsning i spørgsmålet om kooperationsbeskatningen.

Fanger: Det vil være naturligt først at se historisk på hele spørgsmålet om kooperationsbeskatning. I 1934 nedsattes den første kommission med den opgave at finde frem til de kooperative virksomheders rette beskatning. Den afsluttede 3 år efter sit arbejde uden at være nået til enighed om et forslag. I mellemtiden fortsatte den skattemæssige forvaltning af kooperationen, og gennem en konsekvent og stædig afvisen af enhver form er det lykkedes kooperationen gennem snart 30 år at undgå en beskatning, der går ud over det rent sym-

bolske. Men medens der i 1930'erne endnu med nogen ret kunne anføres visse historiske forhold som støtte for en lempeligere beskatning af kooperationen, så er forholdene i 60'erne ganske løbet fra denne situation. Skattestrykket er steget enormt. I 1934 betales der f. eks. kun 100 mill. kr. i samlet direkte skat til staten, men i 1961 var tallet vokset til 4000 mill. kr. Skatten af den private erhvervsvirksomhed er vokset vældigt, og kooperationen er i samme tid også vokset vældigt, to forhold, som næppe er uden forbindelse med hinanden, da skattefrihed — eller noget, der næsten har karakter af en sådan — jo giver en enorm fordel i konkurrencen. I 1946 nedsattes atter en kommission, hvis arbejde heller ikke førte til resultater. I 1956 nedsattes en ny alsidigt sammensat kommission, som med sine betænkninger afgav den mest udførlige redegørelse med statistisk dokumentation af kooperationens skatteprivilegium. Man vægrer sig ved at tro, at det skulle være muligt for kooperationen også fortsat at opretholde sit aldeles forhistoriske skatteprivilegium, som efterhånden nærmer sig enevældens skattefritagelse for visse grupper i samfundet.

Striden om kooperationens rette beskatning har sin rod tilbage til de kooperative foreningers oprettelse her i landet. Brugsforeningerne var dengang snævre sammenslutninger af forbrugere, som fandt ud af, at de kunne skaffe sig forbrugsvarer billigere, når de i fællesskab indkøbte varer i større kvanta og derefter individuelt aftog disse varer i deres brugsforeninger. Når året så var gået, blev overskuddet i form af dividende udloddet i forhold til det samlede vareindkøb, som det enkelte medlem havde foretaget. Kun medlemmerne kunne købe varer i brugsforeningen, og de påtog sig samtidig et personligt solidarisk ansvar for foreningens økonomiske forpligtelser. På tilsvarende måde forholdt det sig med de mange produktions- og salgsforeninger, som efterhånden dukkede op.

Efterhånden som tiden gik, voksede den kooperative virksomhed langt ud over disse primitive rammer, og de karakteristiske momenter — personlig tilknytning til en snæver og over for omverdenen afgrænset medlemskreds med solidarisk ansvar — trådte stærkt i baggrunden. Ikke mindre

[Fanger.]

end 1.200 af landets 1.900 brugsforeninger har ved at løse næringsbrev fået adgang til også at handle med ikke-medlemmer. Medlemmernes personlige hæftelse for foreningens økonomiske forpligtelser er samtidig gledet stærkt i baggrunden, og den personlige tilknytning til den kooperative forening er for det meste gået tabt. Hertil kommer, at kooperationen har bredt sig langt ind på områder, som tidligere blev betjent af det private erhvervsliv. Den driver nu adskillige fabrikker, stormagasiner o. lign. og samarbejder med udlandet i internationale sammenslutninger.

Medens man derfor oprindelig med rette kunne hævde, at kooperationens formål var at skaffe medlemmerne billige varer, respektive behandle og sælge medlemmernes produkter mest fordelagtigt, så har kooperationen nu ganske skiftet karakter. Brugsforeningerne udøver helt de samme funktioner som den private detailhandel, og det er selve udøvelsen af disse funktioner, der skaber den forretningsmæssige gevinst — den gevinst der normalt er forbundet med at indkøbe og distribuere varer igennem detailforretninger. Uanset at en del af dette overskud udloddes til medlemmerne, ligesom også aktieselskaberne udlodder en del af deres overskud som dividende, er der først indtjent en indtægt, og dette faktum er tilstrækkeligt til, at der efter dansk skatteret foreligger en skattepligtig fortjeneste.

Den kooperative erhvervsvirksomhed sigter i øvrigt også på ved et overskud at sikre sig kapital til fremstød i form af nye ud salg, modernisering af bestående forretninger og meget andet, ligesom det sker inden for al anden erhvervsvirksomhed. At det så er meningen ved udlodning af en del af overskuddet som dividende at reducere medlemmernes faktiske udgifter til varekøb — at billiggøre varerne, som kooperationen kalder det — kan lige så lidt fritage andelsforeninger som nogen andre erhvervsdrivende foreninger eller selskaber for at yde deres part til den offentlige husholdning i form af en skat på overskuddet.

I ly af den enorme skattebegunstigelse, som kooperationen hidtil har nydt og efter regeringspartiernes opfattelse fortsat bør nyde, har kooperationen fået meget store

midler til rådighed til at gå ind i en stadig hårdere konkurrence med det øvrige erhvervsliv, som må bære følelige skatter. I konsekvens af, at kooperationen mener, at den driver virksomhed under en form, der principielt udelukker en beskatning af den, hævder den særligt, at dividende må være skattefri, selv om man skulle gå over til at beskatte de kooperative virksomheder af deres overskud. De påstår, at dividende er det samme som rabat; men det er simpelt hen urigtigt efter dansk ret. Dette fremgår bl. a. af kooperationsskattebetænkningens 2. del, hvori embedsmændene fra skattedepartementet har klargjort forskellen imellem begreberne rabat og dividende. Rabat er en på forhånd fastsat prisreduktion, som ydes, uanset hvorledes årsregnskabet stiller sig. Endvidere ydes rabat til alle, der køber, og ikke blot til en begrænset kreds. Rabat er hermed en virkelig prisreduktion, som kan fradrages og ikke indgår i det skattepligtige overskud. Dividende, som den kendes i brugsforeningerne, fastlægges først, når man kender årets overskud og ved, om der er råd til at yde den. Endvidere ydes den kun til medlemmerne. Kooperationens dividende er hermed nærmest identisk med aktieselskabernes dividende til aktionærerne, og denne har jo altid været beskattet.

Jeg skal for en sikkerheds skyld nævne, at skattepligten for brugsforeningernes dividende kun vedrører beskatningen hos foreningen selv af sådanne beløb. Hos medlemmerne er den skattefri, når den vedrører køb til det private forbrug, men skattepligtig, når den vedrører køb til medlemmets bedrift. Det ærede medlem hr. Peter Nielsen udtalte, at en dividende ville blive beskattet 3 gange; jeg vil gerne høre en begrundelse for, hvorledes han kommer til det.

Medens de kooperative virksomheder indtil 1940 havde været så godt som fritaget for skat, blev der med virkning for skatteåret 1940-41 indført en beskeden beskatning af sådanne virksomheder. Da skattetrykket for alle andre steg stærkt under krigen, blev det åbenlyst, at en revision af kooperationsbeskatningen måtte til. Der var derfor i de første efterkrigsår en livlig debat om udformningen af en sådan beskatning, og der blev i 1946 nedsat et udvalg til forberedelse af en ny kooperationsbeskatning.

Da udvalget endnu i begyndelsen af 1948

[Fanger.]

ikke havde fuldført sit arbejde og en ligestilling med det øvrige erhvervsliv var påtrængende, fremsatte det konservative folkeparti den 29. januar 1948 i folketinget et forslag til lov om kooperationsbeskatning. Dette blev ikke gennemført, men til gengæld opnåedes et definitivt løfte om en revision af kooperationsbeskatningen fra de øvrige 3 gamle partier, et løfte, der må binde disse til at virke for en reform, indtil denne reelt er gennemført. Løftet fik form af et vedtaget dagsordensforslag af 19. marts 1948, tiltrådt af socialdemokratiet, venstre, det radikale venstre og det konservative folkeparti. Heri hed det, at regeringen opfordres til at søge lighed i beskatningen af Kooperationen og det private erhvervsliv tilvejebragt allerede fra og med skatteåret 1948-49. En ændring af kooperationsbeskatningen skete dog først fra og med skatteåret 1949-50, idet man gik over til den stadig gældende beskatning af en fikseret indkomst i de kooperative virksomheder ansat som en vis procent af deres formuer. Fra erhvervslivets organisationers side påpegede man allerede ved denne beskatnings gennemførelse, at den ikke ville føre til den lovede ligestilling, og dette førte til nedsættelsen af den tidligere omtalte kommission af 1956.

De nugældende regler for beskatning af de kooperative virksomheder, der i princippet forbliver uændret ved nærværende lovforslag, er:

1) Såvel brugsforeninger som indkøbs-, salgs- og produktionsforeninger opgør deres nettoformue efter statsskattelovens almindelige regler for opgørelse af den skattepligtige formue.

2) Foreningens indkomst er beskatningen uvedkommende.

3) Kooperative foreningers skattepligtige „indkomst“ beregnes herefter som en vis procent af formuens værdi.

4) Den således beregnede indkomst bliver så genstand for en beskatning.

Lad os et øjeblik se på, hvilke resultater kooperationskomiteet af 1956 kom til. Man sammenlignede den skat, som en privat købmand betalte, med den skat, som en brugsforening selv udredte til stat og kommune plus den skat, uddeleren personlig udredte af sin uddelerløn. Resultatet heraf

var, at hvis man sammenlignede beskatningen i forhold til omsætningen, betalte købmanden 40 pct. mere end brugsforeningen plus uddeleren; men hvis man sammenlignede beskatningen i forhold til indkomsten, betalte købmanden 3 gange så stor en skat som brugsforeningen plus uddeleren. Hvis man sammenlignede beskatningen af nogle større andelsforetagender med beskatningen af tilsvarende aktieselskaber inden for samme branche, viste det sig, at inden for branchen korn, foderstoffer og gødningsstoffer betalte aktieselskaberne 6-7 gange så stor en skat som andelsforeningerne i forhold til omsætningen, men i forhold til indkomsten betalte aktieselskaberne en skat, der var ikke mindre end 22 gange så høj som den, de tilsvarende andelsforetagender betalte.

Nu kommer den højtærede finansminister med et lovforslag, der i det store og hele bevarer det skatteprivilegium, Kooperationen hidtil har haft. Det konservative folkeparti foreslår imidlertid en kooperationsbeskatning efter følgende linjer:

1) Samtlige former for kooperative virksomheder beskattes på basis af et skattepligtigt regnskabsoverskud, der opgøres på samme måde som andre erhvervsvirksomheders. Dette medfører, at kooperative virksomheder skattefrit kan afskrive på maskiner og inventar, på bygninger, på varelagre, på bindende købekontrakter samt henlægge skattefrit til investeringsfonds.

2) De kooperative virksomheder kan ikke ved opgørelse af den skattepligtige indkomst fradrage dividende, efterbetaling eller bonus, der udbetales til medlemmerne. Den eneste undtagelse er mejeriers og slagteriers efterbetaling, idet afregning på denne måde er en indarbejdet betalingsform for leverandørernes produkter.

3) Den for aktieselskaber gældende datterselskabslempe overføres til også at gælde kooperative virksomheder, når disse ejer mindst 25 pct. af den dividendegivende forenings andelskapital.

4) Kooperative foreningers skattepligtige indkomst beskattes på lige fod med aktieselskabers. Dette vil med den nuværende aktieselskabsbeskatning sige med en skatteprocent på 41 og med halvdelen af den betalte skat som fradragsberettiget.

5) Vi foreslår samtidig en nedsættelse af aktieselskabsbeskatningen ved, at det skat-

[Fanger.]

tefri fradrag på 2½ pct. af aktiekapitalen forhøjes til 5 pct.; hvis dette gennemføres, bliver kooperationsbeskatningen reduceret til 36 pct., hvis der skal opnås ligestilling.

6) Samtidig stiller vi forslag om, at kooperative virksomheder betaler særlig indkomstskat efter samme regler, som er gældende for aktieselskaber. Vi er ikke tilhængere af denne beskatning, men når den gælder for det øvrige erhvervsliv, må den også gælde for Kooperationen.

Hvad angår den af os foreslåede lempelse i aktieselskabsbeskatningen, som går ud på, at 5 pct. af aktiekapitalen må fradrages, før man når til det skattepligtige beløb, vil jeg gerne henvise til nogle af de mange vægtige grunde, jeg fremdrog for 2 år siden:

1) Der er i stort omfang en dobbeltbeskatning.

2) Det er meget nødvendigt at skabe et sådant økonomisk klima, at opsparing og investering fremmes, og den opsparing, der sker i vore aktieselskaber, er i så henseende overordentlig vigtig. Her kan ikke tales om et overforbrug, men tværtimod om en investering, som kan bidrage til, at vor samlede produktion bliver større i morgen end i dag.

Der blev i det økonomiske forlig i foråret stillet en skattenedsættelse i udsigt for de personlige skatters vedkommende. Ville det så ikke være naturligt også at foretage en nedsættelse af skatterne for aktieselskaberne, en nedsættelse, som man med næsten 100 pct. sikkerhed ved vil blive brugt på en sådan måde, at den kommer hele befolkningen til gode?

Det konservative folkeparti anerkender de kooperative virksomheders store betydning i fortid, nutid og fremtid; men tidspunktet må være inde til, at vi afskaffer deres skatteprivilegium, og jeg tillader mig herved at overgive til den højttærede finansminister et fuldt udarbejdet lovforslag, som skulle muliggøre dette.

Axel Sørensen: Det foreliggende lovforslag adskiller sig ikke væsentligt fra et lignende forslag, der blev fremsat i sidste folketingsår, den 8. marts 1962, men ikke nåede at blive færdigbehandlet, fordi folketetinget ikke kunne opnå den enighed herom,

der var ønskelig. Jeg kommer uvilkårlig til at tænke på, at når vi nu i dag er blevet stillet over for det ærede medlem hr. Fangers forslag, som må bedømmes som værende det konservative folkepartis forslag, så bekræfter det, at det var her, det voldte vanskeligheder at nå frem til en beskatningsform, som folketetinget kunne enes om. Jeg tvivler stærkt om, at det kan være rigtigt at slå Kooperationen og aktieselskaber i hartkorn i beskatningsmæssig henseende og gennemføre en lov herom af den karakter, som det ærede medlem hr. Fanger nu til slut redegjorde for. Selv om der selvfølgelig kan påvises visse lighedspunkter i formen for samarbejde, må det trods alt fastholdes, at samarbejdet i en andelsforening, både hvad form og indhold angår, er væsensforskelligt fra det kapitalmæssige samarbejde, der foregår i et aktieselskab. Også formen for samarbejde, som det foregår inden for brugsforeninger, gør, at jeg ikke synes, at en beskatningsmæssig sammenstilling er rimelig. Med henblik på den kommende tids priser og avancer tror jeg, at den forbrugerpris, der tilrettelægges i brugsforeningerne ved salg til medlemmer og forbrugere, vil blive anerkendt. Vi har ofte her i tinget drøftet omkostninger og prisstigninger, der påvirker levestandarden; jeg mener fortsat, at de foreninger, hvor forbrugerne kan gøre deres indflydelse gældende, har den favør at kunne holde priserne nede. Det bevirker, at der gennem forbrugsforeningerne sker en vis dæmpning af pris- og avancestigninger, hvor brugsforeninger og købmænd anerkender hinandens tilstedeværelse. Der er her en væsentlig forskel på forholdene i hovedstaden og de større købstæder og så i landdistrikterne. For tiden opstår der større og større brancheforetninger som f. eks. supermarkeder, der tilbyder alle varegrupper inden for den enkelte families behov for livsfornødenheder. Det kan komme til at betyde økonomiske vanskeligheder for den mindre detaillist, for købmanden, og jeg anser det for en større opgave at bevare den frie detailliststand fremover end kaste sig ud i en skattediskussion og en kamp på dette område mellem detaillist og Kooperation.

Jeg udtaler min anerkendelse af den vare-

[Axel Sørensen.]

fordeling, der sker gennem den danske købmandsstand, men mon ikke tendensen går i retning af større enheder til skade for den lille købmand og detaillist, således at han selv bliver afhængig af en samarbejdsform med større enheder? Jeg har lyst til at nævne, at igennem de sidste 10 år har vi set visse specialer inden for den danske håndværkerstand forsvinde ude i landsbyen; det har ikke været muligt at opretholde dem under den herskende rationalisering og mekanisering. Er vi mon ved et tidsafsnit, hvor den lille detaillists kamp for at klare økonomien for sig og sin familie bliver lige så vanskelig i kraft af den fordeling, der sker gennem de store supermarkeder? Jeg tror, at her er større muligheder, større ting at sætte ind for end det billede, man tegner op og bruger agitatorisk og politisk i spillet mellem detaillist og kooperation.

Hvad selve lovforslaget angår, tilsiger det radikale venstre det sin støtte. Jeg havde helst set, at man havde bevaret skellet mellem beskatningen af åbne og lukkede foreninger. Beskatningen af en forening, der kun sælger til medlemmer og derfor er begrænset i sin konkurrenceevne over for andre handlende, bør være af en noget anden karakter end beskatningen af den brugsforening, der lukker dørene op for alle, som uden medlemsret lader sig drage ind i en åben butik.

Det foreliggende lovforslag betyder en øgelse af skattesvarelsen for kooperationen og en forringelse af de konsolideringsmuligheder, som blev anerkendt i 1949, da man gik over til at beregne indkomstbeskatningen på basis af en vis procentdel af formuen. Samtidig med denne beskatningsform overførte man et fradrag, der aldrig kunne overstige en fjerdedel af den skattepligtige indkomst. Det blev sagt dengang, at det, det drejede sig om i Danmark, var at konsolidere de forretninger, man havde, ikke alene kooperationen, men enhver forretningsvirksomhed i Danmark. Dette fradrag er udgået. Nu drejer det sig ikke længere så meget om at konsolidere sig i Danmark som at bruge løs. Man spørger, hvorledes hele dette billede vil tegne sig fremover, når Danmark kommer ind i en konkurrence, hvor det

gælder om at have konsolideret sin forretning, så den kan modstå et tryk, hvad enten det nu drejer sig om den frie handlende eller om et kooperativt foretagende.

Når man i aktieselskabsformen har henlæggelser til investeringsfonds, kunne man også inden for kooperationen foretage henlæggelser til investeringer, f. eks. en passende procent af formuefremgangen. Det må være rimeligt. Vi må dog trods alt huske på, at nu, da Danmark står over for at skulle deltage i et større fællesskab, har vi dog vel snart i 100 år anerkendt den danske andelsbevægelse, og også forbrugervirksomheden, kooperationen, kan betragtes som et dansk foretagende, som vi vil acceptere, og vi risikerer jo nu at blive stillet over for, at nye forretninger kommer til landet baseret på billig kapital. Vi synes, at dette fradrag, som kunne bruges til konsolidering for at modstå den kommende konkurrence udefra, kan være af betydning, ikke mindst hvis Danmark indtræder i dette fællesmarked, fordi den almindelige varefordeling kan udsættes for urimelig konkurrence fra andre lande med lavere rentefod. Det har betydning, at vi ikke ved lov forringer de indenlandske varefordelingsled til ugunst for den danske befolkning og dermed også for dansk økonomi.

Gennem de 12-13 år, siden vi fik den nye beskatningsform i 1949, har man stadig hørt den påstand, at kooperationen beskattes lavere end den private forretningsdrivende. Der må her skabes den fornødne klarhed, som kan stå fast, så hele dette spørgsmål bringes ud af verden og det ikke længere skal være sådan, at påstand står mod påstand; det er uheldigt for fordelingen af varerne til forbrugerne, enten det går gennem de private handelsled, eller man slutter sig sammen i en forening om at gøre de fordelagtigste og billigste indkøb af gode varer og fordele dem til den billigst mulige forbrugerpris igen.

Det er jo rigtigt, at den frie handelsstand har efterfulgt det samme princip som forbrugerforeningerne, nemlig at indkøbe i fællesskab. Jeg tænker her på sådanne virksomheder, som har sluttet sig sammen og fordeler varerne nøjagtig på samme måde, som kooperationen har gjort det, fordi de har set deres fordel ved at efterligne

[Axel Sørensen.]

denne fremgangsmåde. Hvorfor så nedbryde det igen, når det kommer forbrugerne til gode?

Vort parti vil gå sagligt ind i den forhandling, som må blive ført i udvalget om de ting, der allerede på nuværende tidspunkt er fremført om denne sag. Vi vil tro, at hvis man vil lade de saglige og reelle ting nyde den fremme, de har krav på ved en lovgivning, må man kunne nå til den enighed, der beviser, at der er mulighed for at skabe den konkurrence, som der må være også i fordelingsleddene mellem den frie handel og den form for handel, hvor en kreds af forbrugere indkøber i fællesskab.

Med disse bemærkninger skal jeg tilsige det radikale venstres medarbejderskab til gennemførelse af det foreliggende lovforslag.

Herluf Rasmussen: Det af den højtærede finansminister fremsatte lovforslag har, hvad angår de væsentligste regler, tidligere været behandlet her i tinget. Lovforslagets fremkomst er vel en naturlig følge af, at udvalg gennem en række år har beskæftiget sig med kooperationens beskatningsforhold, og at der stadig fra købmandsorganisationernes side stilles krav om en ændret beskatning af brugsforeninger, andelsselskaber m. m. Selv om det her foreliggende lovforslag betyder en indrømmelse til disse krav, kan vi dog hilse med glæde, at det brændende ønske om beskatning af brugsforeningernes dividende ikke er imødekommet.

Det bærende i beskatningen af andelsforetagender er fortsat, at skatten beregnes på basis af en vis procent af formuen. Denne beskatningsform har altid forekommet mig at være en mærkelig blanding af indkomst- og formueskat, og når beskatningsformen er så kunstig, skyldes det vel alene, at man i sin tid er sprunget over, hvor gærdet er lavest, da man på én gang skulle være imødekommende over for de stigende krav fra de private erhverv om beskatning af brugsforeninger og samtidig erkende, at hele brugsforeningsstrukturen talte for en skattefrihed.

Indrømmelsen er en væsentlig forringelse for brugsforeningerne. Fra tidligere at beregne indkomsten til 4 pct. af formuen for rene brugsforeninger er procentsatsen nu

hævet til 5. Det anføres godt nok i den forbindelse, at procentsatsen for brugsforeninger, der tillige handler med ikke-medlemmer, nedsættes fra 6 til 5, men der ligger alligevel en skjult skatteforhøjelse heri, idet de aller fleste foreninger rent faktisk hører til 4 pct.s gruppen.

Denne erkendelse er den højtærede finansminister da også kommet til, idet det i den skriftlige fremsættelse oplyses, at lovforslaget vil betyde en årlig skatteforhøjelse på omkring 2 mill. kr. Andelsbeskatningens provenu er i øjeblikket omkring 10 mill. kr. Procentuelt er der altså tale om en temmelig kraftig forøgelse af brugsforeningernes skattebyrde.

Bladet Samvirke skriver således i sin udgave for 15. marts 1962, at i virkeligheden vil 1½ mill. kr. af den samlede forhøjelse på 2 mill. kr. falde på brugsforeningsbevægelsen, og i særlig grad vil dens større virksomheder, bl. a. FDB, blive ramt. Her vil skattestigningen utvivlsomt flere steder gå betydeligt over 50 pct.

Det tør vel antydes, at det drejer sig om en forøgelse af skattebyrden, og dette er så meget mere betænkeligt efter vor opfattelse, som vi netop i dag har hårdt brug for brugsforeningerne, som har vist sig at være en prisregulerende faktor af format. Derfor ser vi meget alvorligt på selv det mindste forsøg på at mindske brugsforeningernes konkurrenceevne, og vi må tage absolut forbehold over for lovforslaget, hvad angår dette afsnit.

Det nye i lovforslaget er ændring nr. 8, hvori der foreslås en mindre udvidelse af kredsen af de foreninger, der skal beskattes efter den lempeligere sats for indkøbsforeninger, og vi kan ikke have noget imod dette, men vi er knap så glade for, at man nu efter lovforslaget vil beskatte de foreninger, hvis virksomhed udelukkende består i opsamling af medlemmernes ordrer på køb hos en eller flere fællesindkøbsforeninger. Det er en forringelse, som vi vil være meget negativt indstillet over for.

Det ærede medlem hr. Fanger fremsatte nogle synspunkter, som jeg — det kommer sikkert ikke uventet for det ærede medlem — ikke kan tilslutte mig. Jeg mener, at de forslag, som er fremsat fra den side, ikke på nogen måde argumenterer imod det klare, at en brugsforening i hele sin struktur

[Herluf Rasmussen.]

må være et indkøbssted af en anden karakter end en direkte detailhandel.

Fra vor side vil der blive foretaget den sædvanlige saglige behandling i udvalget, men som tidligere anført kan jeg ikke love 100 pct.s tilslutning til det af den højtærede finansminister fremsatte lovforslag.

Mose Hansen: Beskatningen af de kooperative foreninger har i mange år været genstand for stærk offentlig debat, og især har debatten været livlig mellem den private handel og andelshandelen. At dette beskatningsspørgsmål er aktuelt og dertil vanskeligt at løse, fremgår af, at der i tidens løb har været nedsat flere udvalg med det formål at finde en løsning, og sidst i 1956 blev der nedsat et udvalg, som i 1959 afgav betænkning. Når jeg ser betænkningen igennem, kan jeg ikke komme til andet resultat, end at f. eks. en brugsforening samt dens uddeler tilsammen betaler mindre i skat end en privat købmandsforretning med samme omsætning.

Den højtærede finansminister fremsatte i forrige folketingssamling et lovforslag om ændret beskatning af de kooperative foreninger. Ved lovforslagets behandling i det høje ting gav jeg på mit partis vegne udtryk for vort principielle syn på indkomstbeskatningen af de kooperative virksomheder. Mit parti var og er stadig af den opfattelse, at når beskatningen foretages efter gældende lov, har den kooperative handel en skattemæssig begunstiggelse fremfor den private handel. Denne skattemæssige begunstiggelse må efter vor opfattelse nu opføre, så der opnås en ligelig indkomstbeskatning af de to grupper af handelsvirksomheder.

Den højtærede finansminister har i det genfremsatte lovforslag bibeholdt den linje, at indkomsten fra de kooperative virksomheder skal opgøres som en procentdel af brugsforeningernes formue, og det uanset om der handles med medlemmer eller ikke-medlemmer. Jeg tvivler på, at man på

denne måde rammer det rigtige indkomstgrundlag. Jeg mener, at det regnskabsmæssige overskud må være det indkomstgrundlag, man skal beregne skatten efter.

Desuden er vi inden for mit parti af den opfattelse, at andelsselskaberne i produktions-, salgs- og indkøbsleddene har haft en meget stor betydning for det produktionsmæssige stade, landbruget står på. Disse foreninger vil ikke få mindre betydning i den kommende tid i en sund konkurrence med den private handel, men det må være en forudsætning, at denne konkurrence mellem de to handelsformer i fremtiden hviler på almindelige forretningsmæssige principper og ikke på en forskelsbehandling i skattemæssig henseende. Andelshandelen vil heller ikke selv i det lange løb være tjent med, at dens konkurrenceevne hviler på skattebegunstigelser.

Jeg vil håbe, at det folketingsudvalg, der skal behandle det fremsatte lovforslag, nu må få spørgsmålet så indgående belyst, at det, der bliver lov efter udvalgsbehandlingen, ligestiller de to handelsformer, således at det ikke i fremtiden bliver de skattemæssige begunstigelser, der bliver afgørende for konkurrenceforholdet, men derimod gode handelsmæssige principper. Det tror jeg vil tjene både kunderne og virksomhederne bedst.

Det ærede medlem hr. Fanger kom på det konservative folkepartis vegne med visse forslag om ændringer i det fremsatte lovforslag. Mange af disse tanker deler jeg, og de er i overensstemmelse med mit partis opfattelse af de fremtidige beskatningsregler.

I øvrigt må mit parti med interesse afvente resultatet af det kommende udvalgsarbejde.

Finansministeren (Hans R. Knudsen): Jeg takker de ordførere, som har givet tilslutning til det fremsatte lovforslag.

Den debat, der er ført i eftermiddag, er måske blevet noget længere, end man på forhånd kunne regne med, eftersom de ting,

[Finansministeren.]

der er blevet fremdraget, også har været ført frem under de to tidligere behandlinger.

Det er rigtigt — som det ærede medlem hr. Peter Nielsen sagde — at dette sådan set er den tredje fremsættelse af et i store træk uændret forslag om indkomstbeskatning af brugsforeningerne, af kooperationen.

Hvad angår de bemærkninger, der er fremsat om lighed, ligestilling, i beskatningen, vil jeg sige, at lige siden man i 1949-50 for første gang begyndte at beskatte kooperationen på det fiktive grundlag, hvorpå denne beskatning hviler, nemlig ved at sætte indkomsten til en procentdel af formuen, har debatten bevæget sig omkring det problem, om det ville være muligt at finde et andet grundlag for kooperationens indtægter.

De forslag, der har været gjort, har ikke ført til resultater. Man har her flere gange fremhævet den kommission — det var nu et udvalg — som blev nedsat i 1956, og som afgav betænkninger i 1959 og 1960. Dette udvalg var sådan sammensat, at hvis der havde været nogen mulighed for at finde frem til et fælles grundlag, skulle den have været til stede i dette udvalg. Der var 3 repræsentanter for den frie handel, 3 repræsentanter for kooperationen og endelig 3 embedsmænd. Når man betragter det resultat, man i 1960 i den sidste del af betænkningen kom frem til, ser man, at det var helt umuligt at finde frem til et grundlag, som de to parter kunne enes om, og embedsmandsgruppen måtte i sin del af betænkningen meddele, at det med hensyn til de spørgsmål, der var parterne imellem, lå sådan, at det nærmest skulle blive en politisk afgørelse, hvis der skulle findes frem til nye ændringer i denne beskatning.

Noget sådant har altså ikke været muligt, og det, der er foreslået i det foreliggende lovforslag, er — som i de tidligere — blot en stramning af beskatningen. Der er ikke — som det ærede medlem hr. Herluf Rasmussen sagde — tale om en skjult forhøjelse, hvad det ærede medlem da også selv var klar over, idet han straks efter tilføjede, at det i fremsættelsestalen udtrykkeligt er sagt, at forslaget indebærer en forhøjelse af be-

skatningen af kooperationen på 2 mill. kr. Det er den linje, forslaget følger.

Jeg har med interesse hørt specielt de to indlæg i debatten, som det ærede medlem hr. Ib Thyregod og det ærede medlem hr. Fanger kom med.

Jeg beundrede faktisk det ærede medlem hr. Ib Thyregod, der talte længe om lovforslaget, men ikke en eneste gang, så vidt jeg bemærkede, omtalte dividendebeskatningen, der jo er det egentlig centrale i divergenserne mellem de to synspunkter i forbindelse med dette beskatningsspørgsmål. Det ærede medlem var meget optaget af at skildre det, han kaldte andelsbevægelsens skiftende karakter. Jeg sad og fik den forestilling, at det snarere var det ærede medlem og hans parti, der i deres stilling til kooperationsbeskatningen var ved at skifte opfattelse. Men om det ærede medlem og hans parti var indstillet på, at vi nu skulle finde frem til en beskatning af dividenderne, hvilket jo er det afgørende spørgsmål, kom ikke klart frem, det hørte vi ikke noget nærmere om. Jeg håber og tror på, at det er ensbetydende med, at man alligevel ikke har besluttet sig dertil, for det vil i hvert fald — som også fremhævet af det ærede medlem hr. Peter Nielsen — ikke betyde ligestilling mellem kooperationen og købmandsstanden.

Hvad angår det ærede medlem hr. Fanger, må jeg indrømme, at det ærede medlem helt anderledes gik til makronerne med hensyn til, hvad man skulle gøre over for kooperationen og beskatningen af denne. Det ærede medlem nævnte de 6 punkter, hvorefter man ønskede at gennemføre en kooperationsbeskatning. Ja, hvis jeg tager de ting ud af forslaget, som af handelsstanden blev fremført i betænkningen, hvis jeg tager de ting ud, som allerede er gennemført ved aktieselskabsskattens gennemførelse, ville forslaget næsten være en kopi — i hvert fald i hovedtrækkene — af det, der dengang var foreslået. Det eneste, jeg ellers lagde mærke til, var det ærede medlems oplysning til slut om — jeg synes også, den var meget påkrævet — at man fra konservativ side ønskede alt godt for kooperationen, for det fremgik jo ikke meget af de 6 punkter, det ærede medlem læste op.

Jeg skal ikke bidrage til at forlænge denne debat; nu er forslaget altså fremsat for

[Finansministeren.]

tredje gang, og jeg har ikke det mindste imod, at også det forslag, som det ærede medlem hr. Fanger nu afleverede til mig, indgår i udvalgsforhandlingen. Jeg forstod det ærede medlem sådan, at dette forslag ikke skulle fremsættes her i salen, og jeg forstod det også således, at det var det konservative folkepartis forslag og ikke venstres. Nu har disse forhandlinger, også på grundlag af de tidligere forslag, været ført så længe, at jeg håber på, man nu efter denne fremsættelse må finde frem til en gennemførelse af et lovforslag — og helst af det lovforslag, som jeg har fremsat.

ib Thyregod: Det er den højtærede finansministers bemærkninger, som kalder mig frem på ny. Jeg mener i og for sig, at det, jeg sagde i mit første indlæg, var tilstrækkeligt klart, men hvis den højtærede finansminister ikke mener det, skal jeg gerne ud- dybe, hvad jeg sagde om disse spørgsmål.

Det ligger jo sådan, at efter vor opfattelse har andelsbevægelsen skiftet karakter. Jeg nævnte også eksempler på, hvorledes brugsforeningerne fra den oprindelige begyndelse var nået frem til den form, som Hovedstadens Brugsforening har — det var det eksempel, jeg nævnte — med en stor og omfattende ekspanderende virksomhed, baseret på rent forretningsmæssige principper. Jeg tror, man må sige, at andelsbevægelsen netop her har skiftet karakter.

Jeg nævnte, at der efter vor opfattelse måtte foretages en opdeling inden for ko- operationen: på den ene side forbrugerko- operationen og på den anden side produktionsskooperationen. Jeg fremhævede, at det var særlig om forbrugerkooperationen, altså brugsforeningerne, at man måtte sige, at der var tale om et hamskifte, tale om en ny form baseret på rent forretningsmæssige principper.

Hvis man vil beskatte ud fra de syns- punkter, som jeg har nævnt, altså anvende en tillempet form for aktieselskabsbeskat- ning, er det klart, at man også derunder må tage spørgsmålet om dividende op og lade den indgå under beskatning under den ene eller den anden form. Det tror jeg klart må være synspunktet for den form for koopera- tion, der her er tale om, forbrugerkoopera-

tionen, hvor man har fjernet sig fra andels- bevægelsens oprindelig stade.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Peter Nielsen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dags- ordenen.

Medlemmer af folketinget Axel Kristen- sen, Henry Christensen, Erik Eriksen, Gott- schalck-Hansen, Peter Larsen, Poul Møller, Poul Sørensen og Thestrup har meddelt mig, at de ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om regulering af bymæssige bebyggelser.

Folketingets næste møde afholdes i mor- gen, onsdag den 31. oktober, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg an- gående:*

Forslag til lov om inddrivelse af under- holdsbidrag.

3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg an- gående:*

Forslag til lov om ændring i lov om ind- komstbeskatning af aktieselskaber m. v. [vedr. kooperative virksomheder].

4) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folke- tingsmand Kai Moltke.*

5) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræde- ren for folketingsmand Kai Moltke.*

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ophævelse af lov om kommunale beskæftigelsesudvalg.

[Formanden.]

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om bortfald af bestemmelser om kommunale beskæftigelsesudvalg).

8) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.

9) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i statsbane-loven.

Jeg gør opmærksom på, hvad jeg meddelte ved mødets begyndelse, at redegørelsen fra udenrigsministeren kommer ved begyndelsen af mødet i morgen, og at den bliver sat til forhandling, hvis der ønskes forhandling om den, i et senere møde i morgen eftermiddag.

Mødet hævet kl. 16¹⁰.

16. møde.

Onsdag den 31. oktober kl. 13.

Formanden: Fra handelsministeriet er under henvisning til bestemmelserne i § 19, stk. 2, i lov nr. 102 af 31. marts 1955 om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger (monopolloven) modtaget en beretning om monopoltilsynets virksomhed i 1961.

Endvidere fremsendes tilsvarende beretninger fra bankinspektøren, sparekasseinspektøren og forsikringsrådet vedrørende det af disse i 1961 i henhold til monopolloven udøvede tilsyn. Eksemplarer er omdelt.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede udenrigsmini-

ster, for at han kan give tinget den redegørelse, der blev anmeldt i mødet i går.

Udenrigsministeren (Per Hækkerup): Da jeg fredag i sidste uge på regeringens vegne anmodede folketingets formand om en snarlig lejlighed til at give folketinget en redegørelse for den faretruende storpolitiske situation, der var indtrådt med konflikten omkring Cuba, kunne næppe nogen vide, ja, knap håbe, at denne krise, som sikkert må regnes blandt de alvorligste, vi har oplevet siden den anden verdenskrigs afslutning, allerede to dage senere skulle være på vej mod sin fredelige løsning under FN's medvirken.

I stedet for i dag at mødes i en til det yderste opladet atmosfære, tør vi nu tværtimod have et vist håb om, at de alvorlige dage, vi netop har været igennem, kan danne udgangspunkt for fornyede konstruktive anstrengelser frem imod en afspænding.

Jeg har fuld forståelse for, at der i vide kredse kan herske et ønske om en bred udenrigspolitisk redegørelse. På den anden side må det vel indrømmes, at netop det nuværende tidspunkt måske ikke er det mest egnede for en sådan debat eller for en egentlig statusopgørelse.

Trods alle de uklarheder, der endnu præger den storpolitiske situation, har jeg dog fundet det rigtigt at give en redegørelse i dag. Det vil være naturligt, at jeg ud over at omtale Cubasituationen også kommer ind på andre udenrigspolitiske spørgsmål.

Forholdet mellem De Forenede Stater og Cuba har længe været spændt. Det, som bragte Cuba frem i verdensbegivenhedernes centrum, var imidlertid oprettelsen af en Sovjetbase på Cuba, udstyret med langt-rækkende offensive raketbatterier og bombemaskiner, og den amerikanske reaktion herpå.

Den sidste uges spændte situation havde sit udgangspunkt på en ø, hvis størrelse og indbyggerantal normalt ikke ville sætte den i stand til at bringe verdensfreden i fare. Det stod da også fra begyndelsen klart, at konflikten ikke drejede sig om et isoleret problem mellem Cuba på den ene side og De Forenede Stater og de latinamerikanske lande på den anden side. Med den sovjetiske aktion var der på den vestlige halvkugle skabt en umiddelbar konfrontation mellem